

Excenter

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Focus op standaarden in Examinering

Projectplan 2012 - 2014

Leeswijzer

Voor u ligt het bijgestelde projectplan "Focus op standaarden in Examinering 2012-2014". Op 13 maart 2012 heeft de MBO Raad subsidie aangevraagd bij het ministerie van OCW voor de uitvoering van het projectplan. Onderdelen van het project waren toen al gestart. Op 20 april 2012 heeft de MBO Raad een addendum verstuurd naar het ministerie van OCW o.a. over de toevoeging van het deelproject Keurmerk op initiatief van Excenter en betreffende de verantwoordelijkheid van de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) voor drie van de deelprojecten. De beschikking voor het project is op 22 juni 2012 afgegeven door DUO.

In augustus 2012 bleek dat het oorspronkelijke projectplan op veel punten afweek van de actuele stand van zaken van het project. Dat maakte bijstelling van het projectplan nodig. Bovendien bleek in het najaar van 2012 dat het project bestuurlijk erg ingewikkeld in elkaar zit. In overleg tussen het ministerie van OCW, de MBO Raad, SBB en Excenter op 21 januari 2013 is afgesproken om in het bijgestelde projectplan de onderscheiden verantwoordelijkheden van MBO Raad, SBB en Excenter duidelijker te positioneren.

Het bijgestelde projectplan wijkt in essentie op de volgende punten af van het oorspronkelijke plan:

- Het projectplan bestaat uit één begroting en drie inhoudelijke delen: Deel A van de MBO Raad, deel B van de SBB en deel C van Excenter.
- De deelprojecten "Servicepunt examinering" en "Website examineringmbo.nl" zijn samengevoegd tot één deelproject "Servicepunt examinering mbo met website examinering mbo inrichten".
- Het deelproject "Keurmerk examenleveranciers" (voorheen opgenomen in een addendum bij het projectplan) is onderdeel geworden van het projectplan.
- Conform deze aanpassingen zijn in de begroting enkele verschuivingen gedaan tussen posten. Deze zijn niet van invloed op het totale begrotingsbedrag, noch op de cofinanciering.

Het projectplan omvat acht deelprojecten. Vijf daarvan zijn gericht op de ondersteuning van onderwijsinstellingen bij examinering (deelproject 1, 2, 3, 4 en 5) en vallen onder de verantwoordelijkheid van de MBO Raad. Bij twee deelprojecten spelen sociale partners een nadrukkelijke rol (deelproject 6 en 7). Deze projecten vallen daarom ook onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB. Eén deelproject valt onder de verantwoordelijkheid van Excenter (deelproject 8).

De volgende tabel brengt dit in beeld.

Tabel: Deelprojecten 'Focus op standaarden in Examinering' en verantwoordelijken

Deelprojecten 'Focus op standaarden in examinering'	Verantwoordelijk
1. Analyse kwaliteit examinering in het mbo	MBO Raad
2. Procesarchitectuur examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument	MBO Raad
3. Kostenmodel examinering opstellen	MBO Raad
4. Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren	MBO Raad
5. Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten	MBO Raad
6. Sectorale examenafspraken	SBB
7. Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten	SBB
8. Keurmerk examenleveranciers	Excenter

Inhoudsopgave

Bijlagen inzake deel A	5
Bijlage inzake deel C	5
Deel A: Deelprojecten MBO Raad	6
Inleiding	6
1 Stand van zaken Examinering mbo	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Projectinitiatief	7
2 Plan van aanpak	8
3 Reikwijdte project	11
4 Projectactiviteiten	12
4.1 Analyse kwaliteit examinering in het mbo	12
4.2 Procesarchitectuur Examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument	13
4.3 Kostenmodel examinering opstellen	13
4.4 Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren	14
4.5 Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten	15
5 Projectorganisatie	17
6 Tijdpad	21
7 Projectresultaten	22
Deel B: Deelprojecten SBB	26
Inleiding	26
8 Projectbeschrijving	26
8.1 Context	26
9 Deelproject 6: Sectorale examenafspraken	27
9.1 Doelstelling	27
9.2 Activiteiten	28
9.3 Op te leveren producten (nader uit te werken)	29
10 Deelproject 7: Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten	29
10.1 Doelstelling	29
10.2 Activiteiten	30
10.3 Op te leveren producten (nader uit te werken)	31
11 Projectorganisatie	31
Deel C: Deelproject Excenter	32
12 Inleiding	32
12.1 Meerwaarde keurmerk examenleveranciers	33
13 Projectstructuur (betrokkenen en projectorganisatie)	34
13.1 Projectorganisatie	35
14 Doel van het deelproject	36
15 Beoogd resultaat van het deelproject	36
15.1 KPI's voor monitoring deelproject einde 2013	37
16 Projectopdracht en werkwijze	38
17 Evaluatie	39

18	Relatie met andere activiteiten	39
19	Communicatieplan "Keurmerk Examenleveranciers.....	39
19.1	Huidige stand van zaken	39
19.2	Doelgroepen: hun belangen en behoeften.....	40
19.3	Communicatieboodschap bij resultaten Inspectieonderzoek.....	40
19.4	Welke communicatiemiddelen kunnen Excenter ten dienste staan	41
19.5	Strategie	41
20	Fasering, tijdsinvestering (Fase/activiteit in relatie met interne inzet in uren).....	41
Deel D: Begroting		Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Bijlagen inzake deel A

1. Deelplan 1: Analyse kwaliteit examinering in het mbo
2. Deelplan 2: Procesarchitectuur Examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument
3. Deelplan 3: Kostenmodel Examinering opstellen
4. Deelplan 4: Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren
5. Deelplan 5: Servicepunt examinering met website examinering mbo inrichten
6. Communicatieplan
7. Plan voor monitoring en kwaliteitsborging – inzet Anneke Westerhuis

Bijlage inzake deel C

8. Deelplan 8: Keurmerk Examenleveranciers

Deel A: Deelprojecten MBO Raad

Inleiding

Deel A betreft vijf deelprojecten van het project 'Focus op standaarden in Examinering' waarvoor de MBO Raad verantwoordelijk is. De eerste drie hoofdstukken beschrijven de aanleiding, het initiatief, het plan van aanpak en de reikwijdte van het project. Hoofdstuk 4 geeft een korte beschrijving van alle vijf deelprojecten. In hoofdstuk 5, 6 en 7 treft u respectievelijk de projectorganisatie, het tijdpad en de projectresultaten aan. De begroting is opgenomen in deel D.

In de bijlagen zijn de complete deelprojectplannen van de vijf deelprojecten opgenomen evenals het communicatieplan en het plan voor monitoring en kwaliteitsborging.

1 Stand van zaken Examinering mbo

Examinering in het middelbaar beroepsonderwijs is al jaren onderwerp van discussie. Deels wordt die discussie gevoed door rapportages van de Inspectie van het Onderwijs over de verantwoorde kwaliteit van examinering, deels wordt die gevoed door het bedrijfsleven dat meer inspraak en betrokkenheid wenst bij de examinering.

1.1 Aanleiding

De inspectierapportages van de laatste jaren geven aan dat de examenkwaliteit in het mbo onvoldoende is. De problemen betreffen met name de dekkendheid en toetstechnische kwaliteit van de exameninstrumenten. In het jaar 2009 waren relatief veel ingekochte examens van onvoldoende kwaliteit. Ook het aantal onvoldoende examens bij eindtermgerichte opleidingen viel op. Inmiddels treft de inspectie bij examenleveranciers nagenoeg geen onvoldoende producten meer aan. Aangezien het percentage studenten dat nog staat ingeschreven op een eindtermgerichte opleiding snel afneemt, drukt ook deze factor minder zwaar op het percentage examens van onvoldoende kwaliteit.

Uit het onderwijsverslag 2010-2011 van de Inspectie van het Onderwijs (d.d. 24 mei 2012) blijkt dat er een grote verbetering is in de kwaliteit van de examens in het mbo. Toch blijkt nog 17% van de onderzochte examens onvoldoende. Dit is geen acceptabele situatie. Bij alle opleidingen hoort de examenkwaliteit op orde te zijn. De kwaliteit van de examinering in het mbo moet en kan beter en is de aanleiding voor dit project. Vanuit het project worden hulpmiddelen ontwikkeld, maar de instellingen moeten zelf aan de slag om de kwaliteit van de examens daadwerkelijk te verbeteren.

Voor een deel is duidelijk in welke richting de verbetering moet worden gezocht. Een substantieel deel van de eigen examens van instellingen is namelijk van onvoldoende kwaliteit. Instellingen hoeven echter niet alles zelf te doen, zij kunnen inkopen of vrijwillig uitbesteden.

De uitkomsten van de inspectieonderzoeken maken duidelijk dat bepaalde opleidingen of clusters van opleidingen meer of minder problematische examenpraktijken kennen en hoe die zijn gerelateerd aan de verschillende standaarden voor de examenkwaliteit. Aan de hand van een nadere analyse van de uitkomsten van de inspectieonderzoeken worden verbeterpunten zichtbaar gemaakt in dit project.

1.2 Projectinitiatief

Door de minister van OCW is aangegeven dat moet worden toegewerkt naar samenwerking bij ontwikkeling van examenproducten en -diensten. In haar brief "Kwaliteit van het mbo-onderwijs" van 28 november 2011 aan de Tweede Kamer spreekt de minister expliciet het streven uit om de ontwikkeling te stimuleren van examenbanken en -standaarden die vanuit diverse bedrijfssectoren zelf worden ontwikkeld. Zij streeft er naar dat twee op de drie beroepsgerichte examens zijn gestandaardiseerd. Tevens spreekt zij in dezelfde brief de wens uit om in 2012, in overleg met de mbo-sector, een traject in te richten voor scholing van examenfunctionarissen.

Om antwoord te geven op de gewenste inspraak en betrokkenheid van het landelijk georganiseerde bedrijfsleven en daarmee de door hen ervaren kwaliteit te vergroten, zijn de afgelopen drie jaren sectorale examenprofielen ontwikkeld. De opbrengsten van het project Examenprofiel worden breed als zeer waardevol gezien, maar moeten nog worden geborgd. De belangrijkste opbrengst van het project is dat het héle mbo-veld in gezamenlijkheid producten heeft ontwikkeld en afspraken met betrekking tot examinering heeft gemaakt. Het belang van verbinden van alle partijen en hun diverse activiteiten m.b.t. examinering is duidelijk.

Gedurende dit traject werd duidelijk dat kwaliteit niet alleen gaat om de afspraken over de examinering zelf, maar dat het hele proces van examinering beter uitgelijnd kan worden. Ook is duidelijk geworden dat niet alle tekortkomingen in de huidige examinering in het mbo enkel met landelijke afspraken worden opgelost. Als mbo sector moeten we er natuurlijk voor zorgen dat onze exameninstrumenten van voldoende kwaliteit zijn. De focus zal daarbij liggen op de verdere standaardisering van examinering in het mbo. Dit vergroot het vertrouwen van het bedrijfsleven en de politiek en leidt tot meer proportionaliteit in het toezicht op de examinering. Op verzoek van de beleidsdirectie BVE van het Ministerie van OCW heeft de MBO Raad de eerste versie van het projectplan "Focus op standaarden in Examinering" opgesteld en een beroep gedaan op subsidie voor de uitvoering van het plan, naast een aanzienlijke investering vanuit het mbo-veld, de MBO Raad en partners.

In de zomer van 2012 heeft de MBO Raad MBO Diensten de opdracht gegeven een projectstructuur in te richten met als belangrijkste doelen:

- In kaart brengen waar de problemen zitten van onvoldoende examinering;
- Een kwaliteitscyclus inrichten om een duurzame verbeterslag te kunnen maken;
- Servicemogelijkheden ontwikkelen om de scholen te ondersteunen bij het verbeteren van de kwaliteit;
- Een goede basis leggen voor professionalisering van examenfunctionarissen.

Het project wordt aangestuurd door de MBO Raad.

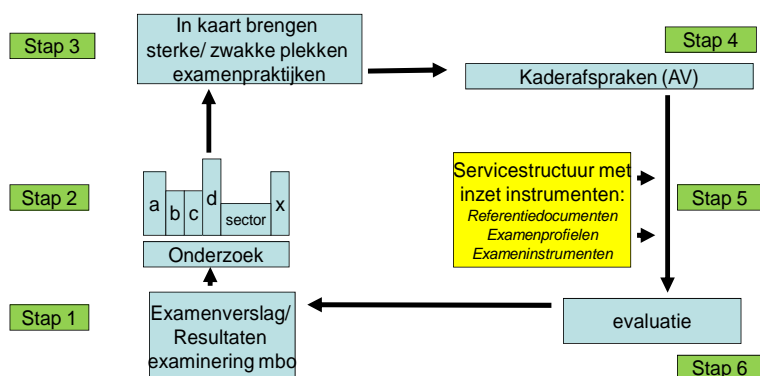
Inmiddels heeft de projectleider in samenspraak met OCW en de MBO Raad het projectplan verder per deelgebied uitgewerkt. De vijf deelprojectplannen zijn in bijlage opgenomen.

2 Plan van aanpak

In het project Examenprofiel zijn naast de 24 sets met sectorale examenafspraken (de profielen) verschillende serviceproducten ontwikkeld die scholen kunnen gebruiken. Door het gebruik van deze serviceproducten te stimuleren vanuit een servicepunt op landelijk, sectoraal en regionaal niveau wordt uniformiteit bereikt in de examineringsprocessen en dat leidt tot standaardisering van deze processen.

Als start van het verbetertraject wordt in samenwerking met de inspectie de examenpraktijk in het mbo geanalyseerd op basis van de examenstandaarden en gesorteerd naar clusters van opleidingen dan wel naar instellingen.

In een cyclus worden alle aspecten met elkaar verbonden, zodat ze systematisch kunnen worden verbeterd. De cyclus verbindt de resultaten uit het jaarlijkse inspectieonderzoek, aanvullende analyse van deze resultaten, afspraken tussen onderwijsinstellingen en tussen onderwijs en branches en een servicestructuur met daarin diverse instrumenten m.b.t. examenprocessen.

Figuur 1: PDCA cyclus examinering mbo op orde

Het streven is om uiteindelijk een jaarlijks terugkerende cyclus te hebben als basis voor een duurzame kwaliteitsverbetering van examinering in het mbo. Allereerst voor het brede mbo-veld, maar met name voor de individuele instellingen. Het mbo-veld maakt transparanter naar de samenleving hoe de (beroepsgerichte) examinering is georganiseerd, welke borging van kwaliteit bij deze examinering van toepassing is (voor processen, producten en examenfunctionarissen), hoe samengewerkt wordt en hoe het veld daarmee aan standaardisering van examinering werkt. De analyse op stelselniveau levert mogelijkheden voor gerichte stimulering op instellingsniveau. Enerzijds wordt instellingen duidelijk waar risicovolle opleidingen zitten en welke risico's dat betreft. Anderzijds zal op instellingsniveau een soortgelijk systeem voor risico-analyse moeten komen om verbeteracties te kunnen plannen en uitvoeren.

We schetsen de cyclus en geven input aan alle aspecten om het wiel in beweging te krijgen. In de ontwikkeling kunnen verschillende stappen parallel lopen.

Aan de onderwijsinstellingen worden serviceproducten aangereikt om examinering op orde te brengen, vanuit het perspectief dat de sector zichzelf verder kan helpen door goede voorbeelden te delen en te verspreiden en zwakke plekken te benoemen, lokaliseren en aan te pakken. De huidige serviceproducten zijn veelal eerste versies en moeten in dit project worden verbeterd. De praktijkervaringen zullen daarvoor input geven en verdere standaardisering bevorderen.

Om op schoolniveau de kwaliteit te kunnen borgen zal een instrument moeten worden ingezet dat per instelling de kwaliteitscyclus stuurt en de kwaliteit op examinering verbetert. Veel instellingen hebben een dergelijke cyclus, maar als basis voor deze cycli op alle instellingen wordt een landelijke standaard aanbevolen die gebaseerd is op de procesarchitectuur voor examinering. Dit moet een eenvoudig bruikbaar instrument worden dat aansluit op de behoeften van de scholen.

Om de gewenste kwaliteit van examinering te kunnen bereiken moet de kwaliteit van de examenfunctionarissen goed zijn. Daartoe moeten duidelijke taakbeschrijvingen worden opgesteld. In dit projectplan worden de ontwikkelde functieprofielen voor examenfunctionarissen uitgewerkt, getest en bijgesteld om gemakkelijker te kunnen gebruiken door instellingen. In overleg met het procesmanagement MBO'15 wordt bekeken welke specifieke gebieden ten aanzien van examinering aandacht verdienen in de gesprekken van MBO'15 met bestuurders van instellingen.

Op voorhand is wel een waarschuwing naar de verwachtingen op zijn plaats. De MBO Raad kan en zal waarnemen, stimuleren, prikkelen en haar leden vragen gezamenlijke afspraken te maken, maar zal niet opleggen aan de leden. Het is aan MBO Diensten om hoogwaardige service aan te bieden aan de scholen (denk daarbij aan een soort van Steunpunt à la Steunpunt Taal en Rekenen mbo) zodat steeds meer instellingen gebruik gaan maken van de producten. Het doel van dit project is de kwaliteit van examinering bij de scholen omhoog te krijgen en niet om als MBO Raad controle uit te oefenen op het veld. De verwachting is dat de cyclus die wordt ingezet in samenhang met de serviceproducten die worden ontwikkeld de individuele scholen de aanleiding geeft om te participeren in deze trajecten en zelf de verantwoording op te pakken om de kwaliteit van de examinering op een hoger plan te tillen. Het is de benadering van een zelfcorrigerend vermogen op systeemniveau.

Wat verbeteracties betreft geldt altijd de vraag: zelf doen, of samenwerken, inkopen of vrijwillig uitbesteden, en waarop externe ondersteuning inschakelen? Die afwegingen moet iedere instelling maken. Vanuit het project gaat het er primair om instellingen gericht te stimuleren een eigen analyse uit te voeren en aan de slag te gaan met verbeteracties waar nodig.

Eventuele standpuntbepaling die raakt aan (veranderingen in) de verantwoordelijkheid voor examinering in het mbo en aan de opdracht van de thema adviescommissie Kwalificeren & Examineren (SBB) zal nader geagendeerd worden in deze thema adviescommissie.

Het streven is uiteindelijk de basiskwaliteit bij alle instellingen, bij alle opleidingen, op alle examenstandaarden op orde te hebben. Het project is succesvol als over het onderzoeksjaar 2013-2014 de examinering van de onderzochte mbo-opleidingen in 90%

van de gevallen als voldoende wordt beoordeeld¹. In 2010-2011 was dit nog 83%. Het is dus zaak de risicogebieden snel aan te pakken en concrete afspraken te maken. Betere kwaliteitsborging zal leiden tot minder toezichtslast, conform Toezichtkader BVE 2012.

Communicatiestrategie

De communicatie over het project Focus op standaarden in Examinering kent een aantal doelstellingen:

- Informeren van de in- en externe doelgroepen over de aanleiding, reikwijdte (inclusief taken en verantwoordelijkheden) en voortgang van het project.
- Overtuigen van de in- en externe doelgroepen van de noodzaak van het project.
- Overtuigen van de mbo-instellingen van het nut van de diverse serviceproducten en het stimuleren van het gebruik ervan.
- Bewust maken van interne doelgroepen van het belang van kennisdeling en samenwerking en aansporen tot kennisdeling en samenwerking.
- Creëren van draagvlak onder de in- en externe doelgroepen voor het project en de deelprojecten.

Om bovenstaande te kunnen realiseren, is een communicatieplan uitgewerkt dat in bijlage 6 is opgenomen.

Kwaliteitsborging

Aan het expertisecentrum beroepsonderwijs (Eco) is gevraagd om monitoring en kwaliteitsborging van het project te verzorgen. Eco heeft ingebracht dat de bijdrage van standaarden aan het oplossen van problemen niet alleen afhankelijk is van de kwaliteit van de standaarden, maar ook van de actieve betrokkenheid van de sector bij hun ontwikkeling, te onderscheiden in een besturings- en uitvoeringsniveau. Voor de deelprojecten worden vier kritische succesfactoren onderscheiden, onderverdeeld naar het uitvoeringsproces en de opbrengsten:

1. actieve betrokkenheid van de praktijk bij het ontwikkelen en uitproberen van de standaarden;
2. commitment aan de standaarden van uitvoerders, managers en bestuurders op instellings- en sectorniveau;
3. oplevering van standaarden die op expertniveau als state of the art worden erkend;
4. oplevering van standaarden die door - potentiële- gebruikers als bruikbaar en nuttig worden beoordeeld.

Op het niveau van het totale project komt één kritische succesfactor in aanmerking: bereidheid van bestuurlijke gremia op instellings- en sectorniveau tot agendering van de implicaties van de toepassing van door het project opgeleverde standaarden die op hun bestuurstafel betrekking hebben.

In bijlage 7 is het plan voor monitoring en kwaliteitsborging opgenomen.

¹ Dit geldt in ieder geval voor de bekostigde instellingen.

3 Reikwijdte project

Op basis van ervaring met eerdere projecten en om verwarring te voorkomen is het van groot belang om goed te definiëren wat wel en niet binnen de reikwijdte van het project valt. Dit is in onderstaande tabel opgenomen.

Reikwijdte project	
Het project bevat:	Niet behorend tot de projectscope:
Bepaling inhoud en omvang van het begrip "Standaardisatie examinering".	(Tussentijdse) wijziging in verwachtingen op politieke interpretaties van het begrip.
Uitbouwen van de mogelijkheden tot standaardisatie van de examinering en gezamenlijk afspraken over examinering.	Keuzes van onderwijsinstellingen of branches om te kiezen voor afwijkende afspraken tussen exameninstellingen.
	Eindtermgerichte examinering.
Het beschikbaar stellen, promoten en bijstellen van de ontwikkelde serviceproducten voor examinering.	Het gebruik van de serviceproducten.
Cyclus doorlopen rondom kwaliteit examinering in het mbo.	Het internaliseren van het traject als PDCA-cyclus in alle mbo-instellingen.
Geteste en vastgestelde set beschrijvingen van examentaken voor betrokkenen bij examinering	Structuur voor professionalisering met aanbod voor scholing van individuele examenfunctionarissen.
	Daadwerkelijke scholing en certificering van de functionarissen.
Afstemming op de acties vanuit het procesmanagement MBO'15.	Veranderingen in de verantwoordelijkheid voor examinering in het mbo
Analyse zwakke punten in examinering	Afspraak tussen OCW en de inspectie om detailgegevens beschikbaar te stellen.
Een eigen begroting waarvoor regelmatig verantwoording wordt afgelegd aan de stuurgroep.	Ministerieel besluit (brief) waarin middelen beschikbaar worden gesteld.
	Niet nakomen van financiële afspraken of toezeggingen door partners of intrekken toezeggingen door subsidievertrekker(s)

Wijzigingsverzoeken op de projectscope zullen leiden tot aanvullende projectafspraken.

4 Projectactiviteiten

Het toekomstbeeld is dat in 2014 een ruime mate van standaardisering in de mbo-examinering is bereikt. Deze standaardisering kan worden bereikt door de sectorale examenafspraken (zie deel B van dit projectplan), door gebruik te maken van de serviceproducten examinering zoals gedurende het project Examenprofiel zijn ontwikkeld, deze producten nader uit te werken en door krachten te bundelen van partijen die bezig zijn met examinering in het mbo.

Op basis van de eerder genoemde uitgangspunten zijn activiteiten te benoemen die in deel A van het project worden opgepakt. De vijf te onderscheiden deelprojecten zijn:

1. Analyse kwaliteit examinering in het mbo;
2. Procesarchitectuur examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument;
3. Kostenmodel examinering opstellen;
4. Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren;
5. Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten.

De deelprojecten zijn uitgewerkt in aparte deelplannen, die in bijlage zijn opgenomen. In hoofdstuk 6 is een tijdspad opgenomen met de voornemens voor deze plannen. Hieronder wordt een korte beschrijving van de inhoud en van de activiteiten gegeven.

4.1 Analyse kwaliteit examinering in het mbo

Dit deelproject is een onderzoekstraject uitgevoerd door IVA Onderwijs. Op basis van databestanden en examenverslagen van Inspectie van het Onderwijs wordt nagegaan bij welke opleidingen zich zwakke examenpraktijken voordoen, op welke standaarden de zwakte zich (vooral) manifesteert en wat mogelijke oorzaken zijn voor verschillen tussen opleidingen met goede en zwakke examenpraktijken. Het doel van de analyse van de bestanden van Inspectie van het Onderwijs is het traceren van (clusters van) opleidingen met goede of minder goede examenpraktijken. Op basis van deze analyse wordt een aantal opleidingen geselecteerd waarbij op locatie meer in de diepte wordt gekeken naar goed en bad practices en mogelijke oorzaken. In het deelproject worden zowel opleidingen met zwakke als met sterke examenpraktijken geselecteerd voor de dieptestudie. Bij de dieptestudie zal het vertrekpunt de invulling van de procesarchitectuur bij de opleidingen en hun instelling zijn, omdat verondersteld wordt dat een goede procesarchitectuur bijdraagt aan hogere examenkwaliteit. De dieptestudie zal aanknopingspunten bieden voor de verbeteringen op instellingsniveau en opleidingsniveau.

Uiteindelijk zal dit deelproject de volgende producten en eindresultaten leveren:

- Analyse databestanden: analyse van de bestanden van de Inspectie van onderwijs
- Deskresearch: inzicht verkrijgen via bestaande literatuur in succes- en faalfactoren
- Overzicht van kritische succesfactoren
- Interactiesessie met relevante actoren gevolgd door een dieptestudie van goed en slecht presterende opleidingen: aan de hand van de kritische succesfactoren worden door middel van interviews voorbeelden van succes- en faalfactoren in beeld gebracht.

Het complete deelprojectplan betreffende de Analyse kwaliteit examinering in het mbo is opgenomen in bijlage 1.

4.2 Procesarchitectuur Examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument

De Procesarchitectuur Examinering is de basis voor het examineringsproces in een instelling. De procesarchitectuur is een goed instrument om het examineringsproces te beheersen. Echter: het instrument moet nog verder worden doorontwikkeld om de individuele instellingen beter te ondersteunen en te faciliteren bij het plannen, uitvoeren, evalueren en bijstellen van de examineringsprocessen, inclusief het in – en extern kunnen afleggen van verantwoording over de mate waarin de kwaliteit van de examineringsprocessen geborgd is. Uit een onderzoek tijdens de procesarchitectuur 1.0 van ECBO is onder meer gebleken dat de processen weliswaar herkend worden, maar dat het borgen (verankeren) van deze processen, en daarmee de borging van de kwaliteit van de examinering, in deze scholen onvoldoende aandacht krijgt.

De doorontwikkelde procesarchitectuur moet er aan bijdragen dat individuele instellingen hun kwaliteitscyclus beter kunnen sturen, waardoor de kwaliteit van de examinering verbetert en steviger verankerd kan worden (duurzame kwaliteitsverbetering van de examinering).

Om deze doorontwikkeling te faciliteren zal CINOP de procesarchitectuur ontwikkelen tot een versie 2.0 en een digitaal kwaliteitsinstrument opleveren voor de borging van de examenkwaliteit. Dit kan eventueel gecombineerd worden. Om dit te bereiken zal er gebruik gemaakt worden van een uitgebreide inventarisatie onder de scholen waar de behoefte voor borging van examinering ligt en dit zal onderbouwd en onderzocht worden tijdens een pilotfase op scholen.

Het complete deelprojectplan betreffende het doorontwikkelen van de procesarchitectuur is opgenomen in bijlage 2.

4.3 Kostenmodel examinering opstellen

Het project examenprofiel heeft een prototype Kostenmodel Examinering opgeleverd waarmee het mogelijk is om de kosten van examinering per opleiding, per school of per sector in beeld te brengen. Het kostenmodel wordt in het derde deelproject verder ontwikkeld en geoptimaliseerd. De gebruiksvriendelijkheid van het model (less is more) dient vergroot te worden, waardoor de drempel om het model te gebruiken verlaagd wordt. Het vernieuwde model moet een toegevoegde waarde bieden bij het sturen op kosteneffectiviteit van examinering en het vergroten van het kostenbewustzijn binnen instellingen en leidt daarmee tot een betere beheersing van de kosten van examinering.

Gebruik van het kostenmodel leidt tot meer transparantie en (interne) eenduidigheid over investering in kosten en tijd bij een bepaalde organisatie van de examinering. Duidelijkheid en eensgezindheid bevorderen de kwaliteit van dit proces en daarmee de kwaliteit van de examinering. Onderwijsinstellingen kunnen een weloverwogen keuze maken om exameninstrumenten en -diensten in te kopen of (deels) zelf te ontwikkelen.

De verwachting is dat een goed en gebruikersvriendelijk model zal bijdragen aan het algemene beeld dat beperking van kosten en verhoging van de kwaliteit door standaardisering samen gaan. Ook de keuze van exameninstrumenten wordt voor een groot deel beïnvloed door de kostprijs, waarbij samenwerking snel goedkoper uitvalt.

Aan onderwijsinstellingen die met het kostenmodel werken zal worden gevraagd hun ervaringen te delen om het model te verbeteren. Als er voldoende belangstelling voor is kunnen ook de daadwerkelijke gegevens (anoniem) worden verzameld en de basis gaan vormen voor kengetallen. Wellicht is het uiteindelijk mogelijk om per sector of opleiding aan te geven wat de gemiddelde kosten zijn voor de verschillende onderdelen van het examenproces.

Het complete deelprojectplan betreffende het kostenmodel examinering opstellen is opgenomen in bijlage 3.

4.4 Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren

Eén van de pijlers van kwaliteitszorg van examinering is professionele medewerkers. Op 22 november 2011 zijn staatssecretaris Zijlstra en de MBO Raad een bestuursakkoord overeengekomen over de kwaliteit van het personeel. De komende tijd volgt de uitwerking daarvan. De kwaliteit van functionarissen betrokken bij examinering zal een deelaspect zijn van de beroepscompetentieprofielen, met name van docenten.

Door de Nederlandse Vereniging voor Examens (NVE) zijn zeven functieprofielen ontwikkeld voor betrokkenen bij examinering. Deze profielen moeten in relatie tot het beroepscompetentieprofiel (volgend uit het bestuursakkoord) voor het mbo specifiek verder worden doorontwikkeld tot standaarden voor examenfunctionarissen.

Binnen de scope van dit projectplan zal een bijdrage worden geleverd aan het concretiseren en beproeven van de benodigde functieprofielen met meetbare indicatoren, zodat meer uitgewerkte beroepsprofielen ontstaan. Ook wordt hiermee de rolomschrijving binnen de uitwerking van de procesarchitectuur (en de bijbehorende aspecten van kwaliteitszorg) geborgd betreffende examenfunctionarissen. Dit gaat gebeuren met een viertal pilotscholen van wisselende omvang.

Activiteiten die binnen dit deelproject vallen zijn:

- Nader uitwerken tot taakbeschrijvingen (met meetbare indicatoren) en indien nodig vertalen naar het mbo-veld van de volgende NVE functieprofielen:
 - Assessor/examinator
 - Vaststeller
 - Constructeur/ toetsontwikkelaar
 - Medewerker examenbureau
 - Examencommissielid
 - Lid van de commissie van beroep
 - Manager examinering
- Matchen van de uitgewerkte beroepsprofielen met de examenfunctionarissen die in de praktijk voorkomen op 4 pilotinstellingen:

- Zijn deze profielen dekkend? Of moet er iets bij of af?
- Zijn de profielen inhoudelijk goed beschreven, of is aanpassing nodig?
Zo nodig vindt bijstelling plaats van de uitgewerkte beroepsprofielen.
- Inventariseren (volgens een zelfde format) welk scholings- en certificeringsaanbod op de markt beschikbaar is (of op korte termijn tot stand kan komen) voor de uitgewerkte beroepsprofielen voor examenfunctionarissen. Op die manier wordt voor de instellingen inzichtelijk gemaakt welk aanbod er is en wordt voor de aanbieders van scholing en certificering duidelijk welke witte vlekken er zijn waarop zij zich kunnen richten.
- Ontwikkelen van een auditinstrument (nulmeting) dat mbo-instellingen in de gelegenheid stelt om vast te stellen:
 - of gewerkt wordt met de onderscheiden rollen in het examenproces, en
 - of de examenfunctionarissen die deze rollen vervullen voldoende deskundig zijn.
- Toepassen van de audit op de 4 pilotscholen en zo nodig bijstellen na evaluatie.
- Pilot/praktijktoets van het werken met de taakbeschrijvingen voor examenfunctionarissen door op de 4 pilotinstellingen na de audit scholing en/of certificering te organiseren voor beperkte groepen examenfunctionarissen. Op basis van de pilot volgt – indien nodig – weer bijstelling van de taakbeschrijvingen.
- Validering van de beschrijvingen van examentaken door bespreking met bredere groep(en) van mbo-deskundigen. Hierbij wordt gedacht aan de klankbordgroep vanuit de instellingen, de netwerken examinering Cinop en het netwerk directeuren onderwijs MBO Raad, waarna bijstelling volgt en vervolgens vaststelling als referentiedocument door de stuurgroep van de MBO Raad die t.b.v. dit project is ingesteld.

N.B. De vaststelling betreft vaststelling als voorbeeld/model beschrijvingen van examentaken. Instellingen blijven vrij om hier wel of niet mee te werken. Vanzelfsprekend zal het werken hiermee worden bevorderd vanuit het project, MBO Diensten en de MBO Raad.

Het complete deelprojectplan betreffende de profielen van examenfunctionarissen is opgenomen in bijlage 4.

4.5 Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten

De website www.examineringmbo.nl moet de spin in het web worden voor de examinering van het (beroepsgerichte deel van het) mbo. Deze website beschikt over vergelijkbare functionaliteiten als de website voor de examinering van Taal en Rekenen. De website van examenprofielen kent een groeiend aantal bezoekers en is daarmee een geschikt vertrekpunt.

Het is logisch deze website onder te brengen bij het in te richten Servicepunt examinering mbo en daarmee gelijk de basis te zijn voor de interactie met de scholen via een helpdesk (examineringmbo@mbodiensten.nl). Als opvolger van www.examenprofiel.nl zullen alle sectorale afspraken en serviceproducten een plekje krijgen, maar ook de digitale procesarchitectuur. Met name die laatste kapstok biedt voldoende haakjes voor good practices, checklists, tips, ervaringen, et cetera.

De website moet hét startpunt worden voor informatie over examinering in het mbo.

Naast de hierboven al genoemde elementen, bevat de website uiteindelijk:

- actualiteiten: nieuws met reactiemogelijkheid en evenementenkalender
- eisen die aan examinering worden gesteld
- hulpmiddelen voor examinering
- verwijzingen naar inspectie, wet- en regelgeving
- podium voor uitwisseling van 'good én bad practices' (de negatieve praktijkvoorbeelden dienen als leerpunten voor de toekomst) en de mogelijkheden tot professionalisering
- FAQ's, polls, blogs en online enquêteformulieren
- Zoekfunctie voor het zoeken in de informatie en documenten
- links naar samenwerkingsverbanden met toetsproducten
- links naar andere relevante websites, zoals www.rijksoverheid.nl, www.mbo15.nl, www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl
- En natuurlijk een help-functie (per e-mail en telefoon).

Voor het bieden van service aan de instellingen is het raadzaam een 'bureau' te hebben dat zich over die activiteiten ontfermt. Zo'n Servicepunt examinering mbo zal expertise moeten verzamelen en ingebed worden in het mbo. Daarmee kan de kennisdeling worden gefaciliteerd en is er één plek om goede voorbeelden te verzamelen en te verspreiden.

De eerste concrete opdrachten van het servicepunt zijn:

- Onderhouden en uitbouwen van de website examineringmbo.nl.
- Toegankelijk maken van formele wettelijke eisen, serviceproducten, instrumenten en good practices.
- Promoten en ondersteunen van het gebruik van serviceproducten. De voorkeur heeft een persoonlijke, actieve benadering, omdat dan de kans op succesvol gebruik het grootste is.
- Vraagbaak voor instellingen zijn.
- Opzetten van een goed netwerk van contactpersonen in samenwerking met (de netwerken van) Cinop, NVE en Steunpunt taal en rekenen mbo, de werkgroep Werken in de Praktijk/klankbordgroep en de netwerken van Onderwijsdirecteuren en de Beleidsadviesgroep Kwaliteitszorg en netwerk Kwaliteitszorg van de MBO Raad).

Op termijn (niet als onderdeel van dit project) kan het servicepunt zich doorontwikkelen tot pro-actief expertisecentrum, dat zelf verbetertrajecten initieert en waar instellingen ook service kunnen inkopen. Vanuit het project kan de behoefte worden geïnventariseerd en een voorstel worden geformuleerd voor het inrichten van zo'n expertisecentrum. Vanuit het expertisecentrum is het mogelijk dat er een groep van experts kan worden ingezet op aanvraag van een school tegen vergoeding, een zogenaamd E-team. Zo'n team kan bij scholen vragen/problemen in kaart brengen en afspraken maken om op alle gewenste aspecten van de kwaliteitscyclus verbeteringen te krijgen.

Het complete deelprojectplan betreffende het Servicepunt examinering mbo is opgenomen in bijlage 5.

5 Projectorganisatie

5.1. Bestuurlijke uitgangspunten

Het is de wettelijk vastgelegde verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen om kwalitatief goede examinering te verzorgen. De mbo-instellingen zijn voor de scope van dit traject vooral zelf aan zet!

Het ministerie van OCW is hoofdfinancier van het project en stelt hiervoor subsidie ter beschikking. MBO Raad, instellingen en partners leveren cofinanciering in de vorm van menskracht die niet uit de subsidie wordt vergoed. Dit onderstreept het commitment van partijen bij het project en vergroot de financiële armslag.

De uitvoering van de vijf deelprojecten uit dit deel A is door de MBO Raad (opdrachtgever) belegd bij MBO Diensten (opdrachtnemer). Gelet op de complexiteit van het project heeft MBO Diensten een projectteam samengesteld voor de dagelijkse aansturing onder leiding van een ervaren projectleider.

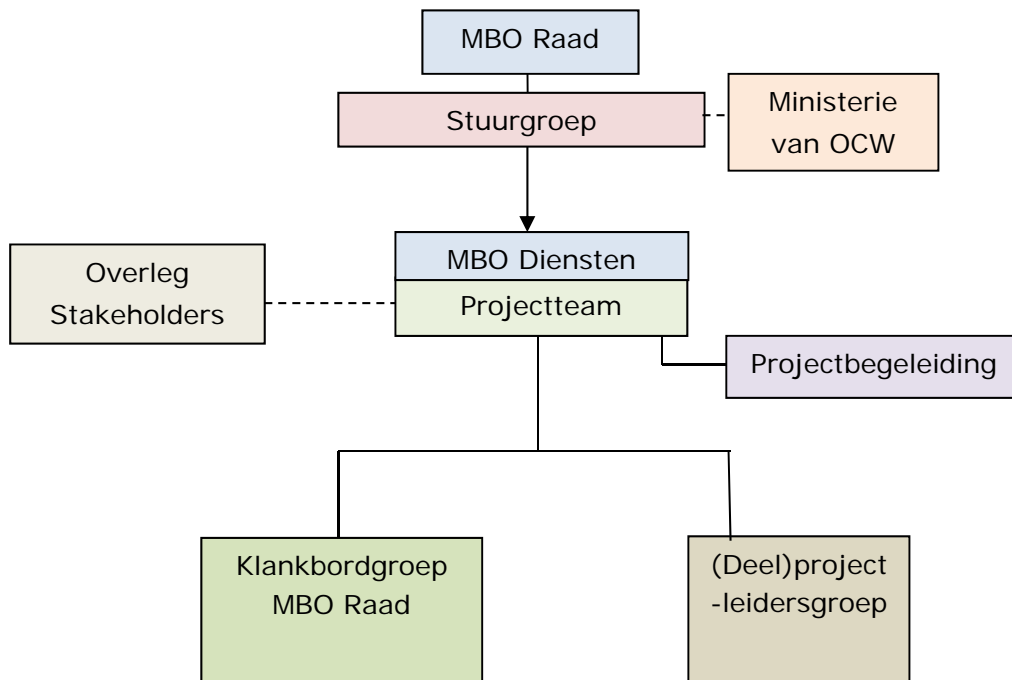
Het project kan alleen het gewenste resultaat (verbetering van de examens) opleveren indien er producten en instrumenten tot stand komen die voor de onderwijsinstellingen een meerwaarde opleveren en gebruiksvriendelijk zijn. Daarom worden de instellingen intensief betrokken bij het project. Dit gebeurt vanuit de deelprojecten zelf, maar ook in de klankbordgroep van het project. Voorts worden bestaande structuren van de MBO Raad ingezet, evenals de netwerken examinering van Cinop.

Aangezien de deelprojecten onderling met elkaar verband houden en soms zelfs afhankelijk zijn van elkaars voortgang, wordt ook een overleg ingericht tussen de deelprojectleiders, de projectleider en de persoon die de kwaliteitsborging verzorgt vanuit Ecto. Daarnaast onderhoudt de projectleider bilateraal contact met alle deelprojectleiders over de voortgang.

Tot slot wordt onderkend dat er stakeholders zijn, die geen bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen voor het project, maar waarvoor de projectresultaten wel van belang zijn. Ook kunnen deze stakeholders nuttige adviezen geven. Voor stakeholders wordt daarom een periodiek overleg ingericht met een informerende en adviserende functie. Deze periodieke overleggen kunnen ook goed worden gebruikt voor het verspreiden van communicatie.

5.2. Projectstructuur

Concreet ziet de projectstructuur er als volgt uit:

Toelichting op het organogram:

Subsidieverstreker: Ministerie van OCW

Functie: De minister van OCW heeft belang bij de verbetering van de examinering in het mbo. Om voldoende snelheid te krijgen in het tempo van verbetering, ondersteunt OCW de mbo sector actief bij het bereiken van die doelen.

Frequentie bijeenkomsten: 4 Maal per jaar zal de voorzitter van de Stuurgroep van de MBO Raad en de projectleider de voortgang bespreken met de Beleidsdirectie OCW. Daarnaast zal periodiek een schriftelijke voortgangsrapportage plaatsvinden.

Oprichtgever en opdrachtnemer: MBO Raad en MBO Diensten

Functie: Initiatiefnemers voor ontwikkeling van instrumenten en processen om de kwaliteit van de examinering te kunnen verbeteren. Beiden hebben onderkend dat er behoefte is aan ondersteuning in de gaande kwaliteitsslag op het terrein van examinering.

De MBO Raad is namens haar leden verantwoordelijk voor het mbo-veld en fungeert in dit project als opdrachtgever aan MBO Diensten.

MBO Diensten is de ondersteuningspartner die (betaalde) diensten aan de MBO Raad levert en in samenwerking met diverse partners (waaronder de MBO Raad) uitvoering geeft aan dit project.

Stuurgroep

Functie: Verantwoordelijk voor de algemene en financiële zaken van het project en de vijf deelprojecten analyse kwaliteit, procesarchitectuur doorontwikkelen, kostenmodel examinering, functieprofielen examenfunctionarissen en servicepunt met website. Ziet er

op toe dat de resultaten van het project voldoen aan de verwachtingen en door de staande organisaties redelijkerwijze zullen worden overgenomen en vervult een besluitvormende rol.

Samenstelling:

- Voorzitter: Frida Hengeveld (bestuurslid MBO Raad met taakgebied Examinering tot 21-11-2012) (AOC De Groene Welle)
- Lid: Carla Langen (bestuurslid MBO Raad met taakgebied Examinering vanaf 21-11-2012)
- Lid: Rini Romme (MBO Raad)
- Projectleider: Jacqueline de Schutter (MBO Diensten)
- Secretariaat : Manon van der Pol

Kosten: Beloning Stuurgroep MBO Raad valt binnen de reguliere bekostiging van de participerende partijen (opnemen als co-financiering)

Frequentie bijeenkomsten: 5 à 6 keer per jaar

Tijd: 1 dag per maand voor leden

Overleg Stakeholders

Functie: Match van de resultaten van het project en de verwachtingen van de opdrachtgever en andere stakeholders. Advies op nut en uitvoerbaarheid van het project en de ontwikkelde producten. Het orgaan vervult een adviserende en informerende rol.

Samenstelling:

- Voorzitter: Frida Hengeveld
- Leden: Carla Langen, Lid managementteam MBO Raad, directeur MBO Diensten, projectleider, beleidsmedewerker AOC Raad, btg-adviseur MBO Raad, beleidsmedewerker examinering MBO Raad, medewerker bureau SBB, vertegenwoordiger VNO/NCW en MKB, , inspecteur onderwijs, directeur CvE, ECBO, CITO.
- Secretariaat

Kosten: Beloning stakeholders binnen reguliere bekostiging (opnemen als co-financiering)

Frequentie bijeenkomsten: 3 keer per jaar

Tijd: 0,5 dag per maand voor leden

Projectteam

Functie: Verantwoordelijk voor de plannen, documenten en (dagelijkse) aansturing van het project. Projectbewaking door aansturing en terugkoppeling met stuurgroep, klankbordgroep, (deel)projectleidersgroep en stakeholders. Betrekken van projectbegeleiding voor communicatie, secretariaat, financiën, e.d.

Samenstelling:

- Projectleider Jacqueline de Schutter (voor de inhoudelijke en dagelijkse aansturing);
- Projectmedewerker Manon van der Pol (voor procesbegeleiding, continuïteit, verantwoording, co-financiering, website en helpdesk);
- Medewerker(s) Servicepunt Examinering Marleen van de Wiel (vanaf oktober 2012) en Halvard Jan Hettema (vanaf januari 2013);
- Communicatiemedewerker (Tanja Krieger en/of Nathalie van Dijk – MBO Raad);
- Op uitnodiging kunnen anderen incidenteel deelnemen aan overleg van het projectteam.

Kosten: Inzet van leden van het projectteam of facturen voor inhuur worden bekostigd vanuit de projectbegroting.

Frequentie bijeenkomsten: 1 uur per 2 weken

Tijd: Wisselend

(Deel)projectleidersgroep

Functie: Afstemming en voortgangsbespreking van de deelprojecten binnen het project Focus op standaarden in Examinering. Voor kwaliteitsbewaking zal in dit reguliere overleg een externe, onafhankelijke partij worden betrokken (ECBO) die de kwaliteit van de geleverde producten en processen borgt.

Samenstelling:

- Voorzitter: Jacqueline de Schutter
- Deelprojectleiders: Rena Punt en/of Alie Kamphuis (Cinop), Paula Willemse en/of Hans Mariën en/of Rob Vink(IVA), Karin Heij en/of Hannelies Boelhouwer (Bureau ICE), Marleen van de Wiel en/of Halvard Jan Hetteema (Servicepunt)
- Kwaliteitsborging: Anneke Westerhuis (ECBO)
- Secretariaat: Manon van der Pol

Kosten: (Deel)projectleiders worden vanuit het projectbudget ingehuurd. De inzet van ECBO wordt deels bekostigd vanuit het budget en deels vanuit ECBO zelf.

Frequentie bijeenkomsten: 1 x per maand

Tijd: 1 dag per maand voor leden, kwaliteitsborging 3 dagen per maand.

Klankbordgroep MBO Raad

Functie: Klankbordgroep voor alle deelprojecten.

Samenstelling:

- Voorzitter: Josje Jasper (ROC van Midden Nederland)
- Vertegenwoordigers van instellingen uit de voormalige werkgroep 'Werken in de Praktijk', zonodig aangevuld met anderen
- Deelname van de projectleider en de medewerker(s) van het Servicepunt examinering mbo, voorts (op uitnodiging) de deelprojectleiders
- Secretariaat

Kosten: Projectleider en deelprojectleiders vanuit projectgeld; vertegenwoordigers van instellingen worden bekostigd door de eigen organisaties (co-financiering).

Frequentie bijeenkomsten: 5 keer per jaar.

Tijd: 5 dagen per jaar voor leden.

Projectbegeleiding

Functie: Ondersteuning project, bewaken voortgang en op uitnodiging deelname aan vergaderingen projectteam

Samenstelling: afdelingen communicatie, secretariaat, financiën, e.d.

Tijd: Wisselend

In aanvulling op het in het organogram vermelde overleg zal de projectleider waar nodig bilateraal overleg voeren met de deelprojectleiders.

6 Tijdpad

Het tijdpad voor deel A van het projectplan Focus op standaarden in Examinering wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan het Actieplan van de minister en de kamerbrief met aandacht voor Examinering d.d 27 november 2011.

In onderstaand overzicht zijn een aantal belangrijke mijlpalen opgenomen en is vermeld wanneer welke deelplannen beschikbaar zijn.

Tijdstip	Mijlpaal
1 januari 2012	Start analyse examenverslagen (deelproject 1)
1 april 2012	Concept deelplan 1 "Analyse kwaliteit examinering" beschikbaar
	Concept deelplan 2 "Procesarchitectuur Examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument" beschikbaar
	Concept deelplan 4 "Functieprofielen examenfunctionarissen" beschikbaar
1 mei 2012	Start onderzoek met pilotscholen om de functieprofielen aan te scherpen en een audittool te ontwikkelen (deelproject 4)
	Start inhoudelijke analyse kwaliteit examinering (deelproject 1)
1 juni 2012	Start werven bemensing "Servicepunt examinering (deelproject 5)
1 juli 2012	Start traject ontwerp website (deelproject 5)
	Concept deelplan 3 "Kostenmodel examinering" beschikbaar
1 augustus 2012	Projectleider is aangetrokken en gestart
	Pilots/praktijktoetsen met aangescherpte beroepsprofielen met examenfunctionarissen worden voorbereid (deelproject 4)
1 september 2012	Doorstart werkgroep en klankbordgroep Examendeskundigen (vanuit Examenprofiel) rondom thema's serviceproducten, servicepunt en website
	Concept deelplan 7 "Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl" beschikbaar
	Deelplan 1 is vastgesteld door Stuurgroep
	Deelplan 2 is vastgesteld door Stuurgroep
1 oktober 2012	Deelplan 4 is vastgesteld door Stuurgroep
	Website is actief (met nog beperkte functionaliteit), dit wordt in de loop van het project uitgebreid (deelproject 5)
	Bijgestelde profielen examenfunctionarissen beschikbaar (deelproject 4)
	Auditinstrument rollen examenproces en kwaliteit examenpersoneel beschikbaar (deelproject 4)
1 november 2012	Deelplan 5 is vastgesteld door Stuurgroep
	Kwaliteitsindicatoren voor proces van examinering beschikbaar in concept (deelproject 1)
	Pakket van eisen voor Procesarchitectuur 2.0 beschikbaar, start ontwerp en pilots (deelproject 2)

	Pakket van eisen voor Kwaliteitsinstrument Procesarchitectuur beschikbaar, start ontwerp en pilots (deelproject 2)
1 december 2012	Overzicht scholings- en certificeringsaanbod voor examenfunctionarissen beschikbaar (deelproject 4)
	Deelplan 3 is vastgesteld door de Stuurgroep
	Ingericht Servicepunt examinering (deelproject 5)
	Oplevering onderzoeken en adviezen examinering (deelproject 1)
1 februari 2013	Eindrapportage analyse examenkwaliteit mbo (deelproject 1)
	Een Programma van Eisen voor het kostenmodel examinering is beschikbaar (deelproject 3)
	Eerste conferentie vanuit het Servicepunt examinering mbo heeft plaatsgevonden
	Eerste versie scholingsaanbod staat online
1 april 2013	Website volledig actief (deelproject 5)
1 mei 2013	Profielen voor examenfunctionarissen zijn breed gevalideerd en vastgesteld door de Stuurgroep van de MBO Raad (deelproject 4)
1 augustus 2013	Bijgestelde serviceproducten beschikbaar (deelproject 2)
1 september 2013	Het kostenmodel examinering is beschikbaar voor instellingen (deelproject 5)
	Digitale procesarchitectuur 2.0 klaar voor gebruik door instellingen (deelproject 2)
	Kwaliteitsinstrument gebaseerd op procesarchitectuur 2.0 klaar voor gebruik door instellingen (deelproject 2)
1 december 2013	Het onderwijsveld is breed geïnformeerd over alle serviceproducten/standaarden en het gebruik daarvan
	Een verslag van de kwaliteitsborging is gereed
	Validatie en borging van pcda cyclus (deelproject 2)
20 december 2013	Afronding deel A project en opleveren deel projectverantwoording

7 Projectresultaten

De projectresultaten zullen uiterlijk in 2013 worden opgeleverd.

Nr	Opbrengst	Aantal	Toelichting
Deelproject 1. Analyse kwaliteit examinering in het mbo			
1	Onderzoeksnotitie inzake bestanden inspectie.	1	Deze notitie geeft meer inzicht in oorzaken van slechte scores.
2	Dieptestudie en casusbeschrijvingen.	4	De beschrijvingen betreffen voorbeelden van en analyses van sterke en zwakke examenpraktijken. Gestreefd wordt naar 6 casusbeschrijvingen, minimaal 4.
3	Framework met cruciale factoren voor een goede examenkwaliteit	1	Het framework zal via examineringmbo.nl toegankelijk worden gemaakt.

Deelproject 2. Procesarchitectuur examinering doorontwikkelen tot kwaliteitsinstrument			
4	Globaal pakket van wensen en eisen voor Procesarchitectuur Examinering (PE) 2.0 en voor een kwaliteitsinstrument op basis van de PE 2.0.	1	Dit komt tot stand d.m.v. een brede inventarisatie van de ervaringen met de procesarchitectuur en de wensen voor bijstelling en behoefte aan een kwaliteitsinstrument in het mbo-veld en op basis van een analyse wat er minimaal nodig is i.v.m. de standaarden van de inspectie.
5	Pilots met instellingen die deelnemen aan het testen van de Procesarchitectuur 2.0 en het kwaliteitsinstrument	4	De pilots betreffen 2 roc's, een aoc en een vakinstelling.
6	Beproefde digitale Procesarchitectuur 2.0	1	Dit betreft een ingevulde, geüpdate en gedetailleerde versie van de procesarchitectuur examinering. In de digitale versie is ook een verbeteringslag opgenomen en is de architectuur voorzien van good practices, afgestemd op het Begrippenkader Examinering en zijn er standaard protocollen en checklists toegevoegd.
7	Beproefd kwaliteitsinstrument op basis van de Procesarchitectuur 2.0 inclusief een uitgewerkte kwaliteitscyclus examinering voor individuele instellingen.	1	Het resultaat betreft een digitaal gebruikersvriendelijk instrument, waaraan instellingen behoefte hebben en dat zij kunnen gebruiken voor kwaliteitsborging.

8	Document met daarin de vormgeving en uitgewerkte kwaliteitscyclus examinering voor de mbo-sector "PDCA cyclus examinering mbo op orde"	1	Het document is geaccordeerd, geborgd en wordt gedragen door de leden van de MBO Raad.
Deelproject 3. Kostenmodel examinering opstellen			
9	Programma van eisen voor een bijgesteld Kostenmodel Examinering	1	Dit komt tot stand door evaluatie en inventarisatie van ervaringen met gebruikers en niet-gebruikers. N.B. De onderdelen en rekenformules van het prototype kostenmodel dat door ECBO en PWC is ontwikkeld staan niet ter discussie. Het gaat erom het gebruikersgemak te verhogen.
10	Test van een bijgesteld model bij instellingen	8	Het streven is dat 8 instellingen de aangepaste versie testen en hun ervaringen delen.
11	Casusbeschrijvingen van ingevulde kostenmodellen	4	Doel is om via de casusbeschrijvingen het kostenbewustzijn van instellingen te laten toenemen.
12	Kostenmodel Examinering 2.0	1	Het gaat hierbij om een doorontwikkeld model met groter gebruiksgemak en beschikbaarheid van kengetallen op basis van gegevens van mbo-instellingen.
Deelproject 4. Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren			
13	Onderzoek naar de huidige praktijk rondom examenfunctionarissen	1	Gebaseerd op de zeven functieprofielen ontwikkeld door NVE.
14	Deelnemende instellingen aan onderzoek examenfunctionarissen	4	Dit zijn mbo-instellingen van wisselende omvang.
15	Bijgestelde set van beroepsprofielen voor examenfunctionarissen in het mbo	1	De functieprofielen worden uitgebreider beschreven en voorzien van meetbare indicatoren. Ook is aanpassing van het aantal mogelijk op basis van het onderzoek bij de instellingen.
16	Overzicht van scholings- en certificeringsaanbod dat op de markt beschikbaar is voor de bijgestelde beroepsprofielen	1	Dit biedt instellingen houvast en maakt voor aanbieders duidelijk welke witte vlekken er eventueel nog zijn.
17	Beproefd auditinstrument op rollen in de examinering en kwaliteit van examenpersoneel	1	Met het concept instrument worden pilots gedaan op de 4 instellingen waarna wordt bijgesteld.
18	Gevalideerde set van beschrijvingen van examentaken in het mbo	1	Na bespreking van de beroepsprofielen in diverse sessies met mbo-instellingen en deskundigen volgt vaststelling van

			de set door de stuurgroep van de MBO Raad als model.
5. Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten			
19	Website examineringmbo.nl	1	Geüpgrade en onderhouden website www.examineringmbo.nl inclusief helpdesk info@examineringmbo.nl .
20	Organisatie van (mini)-conferenties over examinering in het mbo.	3	Deze conferenties zullen in ieder geval aandacht besteden aan ontwikkelde instrumenten en serviceproducten en aan de actualiteit van examinering in het mbo.
21	Dekkend mbo-netwerk examinering	1	Het is van belang dat alle instellingen rechtstreeks en met de juiste personen bereikt kunnen worden vanuit het servicepunt. Hiertoe zal een netwerk van contactpersonen vanuit de instellingen worden ingericht. Ook zal samenwerking worden gezocht met andere relevante netwerken en organisaties.
22	Plan van aanpak voor continuïteit Servicepunt na 31-12-2013	1	De bedoeling is het servicepunt na 31-12-2013 voort te zetten. Hiertoe zal in de looptijd van het project een voorstel ontwikkeld worden.

Deel B: Deelprojecten SBB

Inleiding

De deelprojecten die vallen onder de verantwoordelijkheid van de SBB betreffen het verbeteren van sectorale afspraken over examinering (deelproject 6) en het ondersteunen van samenwerking van onderwijs en bedrijfsleven bij het opbouwen van een infrastructuur voor exameninstrumenten (deelproject 7).

Deel B beschrijft daarvan de kaders, die nader zullen worden uitgewerkt na bespreking in de thema-adviescommissie Kwalificeren & Examineren. Voor SBB staat het draagvlak bij onderwijs en bedrijfsleven voor beide (deel)projecten voorop. Dat betekent dat er zowel inhoudelijk een voorbehoud moet worden gemaakt op dit plan, als ten aanzien van het tijdpad van de oorspronkelijke beschikking van het ministerie van OCW. De resultaten van deelproject 6 zijn in 2013 op te leveren, maar SBB verwacht voor deelproject 7 ook de eerste helft van het jaar 2014 nodig te hebben.

8 Projectbeschrijving

8.1 Context

Als uit rapporten van de Onderwijsinspectie blijkt dat de examinering in het mbo nog een verbeteringslag nodig heeft, dan is deze conclusie een gezamenlijke zorg van beroepsonderwijs en bedrijfsleven. De partijen verenigd in SBB, onderwijs en bedrijfsleven, hebben in 2008 twee intenties uitgesproken. Ten eerste: examinering is de (wettelijke) eindverantwoordelijkheid van scholen, maar het bedrijfsleven is nauw betrokken bij alle fasen. Ten tweede: gekoppeld aan diploma-eisen, vastgelegd in kwalificatiedossiers, moeten exameneisen geformuleerd worden.

Deze intenties hebben geleid tot het project Examenprofielen. Voor alle kwalificatiedossiers zijn gezamenlijke afspraken beschreven in sectorale examenprofielen. De eerste versies zijn gereed en zullen als verantwoordingsdocumenten aan de kwalificatiedossiers worden verbonden. In SBB- verband moet nu de volgende kwalitatieve verbeteringslag van de examenprofielen plaatsvinden en worden gemonitord of het gewenste effect bereikt wordt. Hiervoor is binnen de geledingen van SBB veel draagvlak.

Het toewerken naar één transparante en dekkende infrastructuur van examenproducten en -diensten is één van de mogelijkheden om kwaliteit van mbo- examens verder te verhogen. SBB benadrukt echter dat dit nooit een doel op zich mag zijn en evenmin een verplichtend karakter mag hebben. Samenwerking bij ontwikkeling of validering van

examenproducten is een logisch vervolg op de samenwerking tussen sectoraal onderwijs en bedrijfsleven die al enige jaren groeiend is op het terrein van examinering. Het huidige aanbod van examenleveranciers en hun producten en diensten is al grotendeels in kaart gebracht. De landelijke infrastructuur rondom examinering moet zodanig zijn, dat het aanbod van examenproducten zichtbaar wordt of wordt ontwikkeld. Op die manier hebben onderwijsinstellingen, in overleg met de bedrijven waarmee zij samenwerken, de mogelijkheid om op vrijwillige basis te kiezen uit een gevarieerd aanbod aan gevalideerde instrumenten.

Waar de grens ligt tussen de verantwoordelijkheden van onderwijs en van bedrijfsleven als het gaat om inhoud en proces van kwalificatie en examinering, is binnen SBB aan de thema-adviescommissie Kwalificeren & Examineren om te beantwoorden. De commissie ziet het totale kwaliteitsproces van kwalificeren en examineren als onlosmakelijk met elkaar verbonden. De daarin te onderscheiden fasen (van beroepscompetentieprofielen tot kwalificatiedossiers tot examenproducten en - diensten) zijn communicerende vaten. Iedere fase moet rekening houden met de daaraan voorafgaande fase (verankering) en de daaropvolgende fase (uitvoerbaarheid).

Door het creëren van een gezamenlijk gevoel van verantwoordelijkheid van onderwijs en bedrijfsleven over de examinering is in pariteit duidelijk hoe de examinering in het mbo vorm en inhoud moet krijgen. Met als doel de kwaliteitsborging en het voldoen aan Inspectiestandaarden. Met als winst voor de student een diploma met goede kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt, of vervolgonderwijs.

9 Deelproject 6: Sectorale examenafspraken

9.1 Doelstelling

Het deelproject 6 'Sectorale examenafspraken' sluit volledig aan bij het traject van herziening van de kwalificatiestructuur. Doelstelling ervan is een verbetering van de inhoud van de huidige examenprofielen en daarnaast om afspraken te maken over gebruik en monitoring. Maar allereerst moet helder moet zijn wat er bereikt moet worden. De resultaten van het deelproject 1 'Analyse kwaliteit examinering in het mbo' kunnen relevante input leveren om deze vraag te beantwoorden. Waar zitten de onvoldoendes in de examinering volgens de Onderwijsinspectie in? Hoe kunnen examenstandaarden een rol spelen in een betere beoordeling van de Onderwijsinspectie, en op welke termijn? Afstemming met dit deelproject is daarom van groot belang.

De huidige examenprofielen zijn voornamelijk gericht op het proces (hoe), terwijl meer eenduidigheid over de inhoud (wát moet geëxamineerd worden?) een grote winst kan betekenen in een verhoogde eenduidigheid van kwaliteit van examinering. De kritische beroepssituatie, een nieuw element in het format van de kwalificatiedossiers, biedt hiervoor mogelijkheden. Omdat dit nieuw is, moet nog goed onderzocht worden wat een

kritische beroepssituatie precies is, hoe deze beoordeeld moet worden (wat is, binnen de kwalificatie-eisen, meer en minder cruciaal) en of dit element voldoet aan de doelstelling.

Docenten en praktijkopleiders moeten landelijke sectorale afspraken gaan invoeren in het eigen bedrijf en de eigen instelling. Dit betekent een gedragsverandering. Om het draagvlak op de werkvloer te versterken moet men de examenprofielen daadwerkelijk ervaren als ondersteuning en service bij hun streven naar verdere kwaliteitsverbetering.

Vragen zijn dan: Hoe worden de exameneisen in het kwalificatiedossier vastgelegd? Vergt dit aanpassing van de Regeling Examenstandaarden? Hoe voorkomen we nieuwe 'papierregels'? Hoe zorgen we dat leerbedrijven niet met verschillende examenprofielen te maken hebben als ze studenten van verschillende opleidingen moeten beoordelen? Vragen die besproken zullen worden in de thema-adviescommissie Kwalificeren & Examineren, op grond waarvan een verdere uitwerking van dit project zal worden opgesteld.

9.2 Activiteiten

Scholen doen sinds augustus 2011 ervaring op met de sectorale examenprofielen. De MBO Raad heeft in het voorjaar van 2012 de eerste bevindingen over de bruikbaarheid van de profielen verzameld, waaruit blijkt dat examenprofielen goed werkbaar zijn in de praktijk. Of ze effect hebben, is nog niet bekend. Dat is wat in dit deelproject nader wordt onderzocht. Ook moet worden onderzocht aan welke voorwaarden ze moeten voldoen om effectief te kunnen zijn. Belangrijk daarbij zijn de uitvoerbaarheid, de verantwoordelijkheidsverdeling en de koppeling met het kwalificatiedossier. Er is veel behoefte aan beantwoording van de vraag: onder welke condities levert het examenprofiel, in combinatie met de exameneisen die in het kwalificatiedossier zijn opgenomen, daadwerkelijk betere, eenduidige examinering? Uitvoerbaar en betaalbaar door het onderwijs, met betrokkenheid en vertrouwen van het bedrijfsleven?

SBB wil zowel vraaggericht als aanbodgericht ondersteuning geven, onder andere door de volgende activiteiten uit te voeren:

Analyse van de wijze waarop onderwijsinstellingen en branches omgaan met examenprofielen, de positie ervan, de mogelijkheid voor afstemming tussen exameneisen voor verschillende kwalificaties/opleidingen, binnen de school en binnen het leerbedrijf. Stimuleren van het actief gebruik van de sectorale examenprofielen, in onderwijsinstellingen maar ook binnen branches en bedrijven.

Opzetten van een traject om de kwaliteit en meerwaarde van de examenprofielen te monitoren, ter ondersteuning van paritaire commissie (en/of hun onderstructuur) bij wie de verantwoordelijkheid wordt belegd om examenprofielen aan te laten sluiten bij de exameneisen die in het kwalificatiedossier worden opgenomen.

Uitvoeren van een analyse en op grond daarvan opstellen van een advies over concretisering van exameneisen in kwalificatiedossiers, ter aanvulling van de instructie (en zo nodig het toetsingskader) bij ontwikkeling van kwalificatiedossiers: wat is

meetbaar gedrag, wat zijn kritische beroepssituaties, hoe komt een cesuur (slaag/zak-afweging) tot stand.

Op basis van analyse van examenprofielen (effect) en de koppeling met kwalificatiedossiers (exameneisen) bijstelling van het format examenprofielen en aanpassing/verbetering van de eerste generatie examenprofielen.

9.3 Op te leveren producten (nader uit te werken)

Product	Deadline
Analyse positie en functie huidige examenprofielen	Juni 2013
Advies randvoorwaarden effectieve exameneisen - in kwalificatiedossiers - in examenprofielen	Oktober 2013
Bijstelling format examenprofielen en instructie (indien nodig)	December 2013
Start gebruik herziene kwalificatiedossiers incl. exameneisen	Augustus 2014

10 Deelproject 7: Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten

10.1 Doelstelling

Transparantie en standaardisering van examens kunnen bijdragen aan (meer) eenduidige kwaliteit in examinering. Dat was enkele jaren geleden het advies van de commissie Hermans/Van Zijl. Dit deelproject heeft als doel om, in lijn met dat advies, toe te werken naar samenwerking bij ontwikkeling van examenproducten en -diensten met landelijke validering. De uitvoering blijft decentraal en de verantwoordelijkheid voor examinering blijft bij de onderwijsinstelling.

Het aanbod van examenleveranciers en hun producten en diensten is de afgelopen jaren grotendeels in kaart gebracht. Daaruit komt nadrukkelijk naar voren dat onderwijs en bedrijfsleven elkaar in een aantal sectoren al gevonden hebben op het vlak van ontwikkeling en validering van examenproducten. SBB vindt dit een positieve ontwikkeling, die gestimuleerd en ondersteund moet worden. Wel is het daarbij van belang goed voor ogen te houden dat het om een broos samenwerkingsproces gaat, dat gemakkelijk in de kiem kan worden gesmoord. In alle fasen van het proces van kwalificeren en examineren moeten afspraken op elkaar afgestemd zijn. Ontwikkeling van examenproducten staat in dat proces aan het eind van de keten van vertrouwen en samenwerking. In dit project staat het ondersteunen van samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven voorop, gericht op kwaliteit van examinering en het opleveren van goede

beroepsbeoefenaren die de arbeidsmarkt nodig heeft. De gezamenlijke ontwikkeling van examenproducten is een mogelijk resultaat daarvan, maar die is altijd volgend op (en dus aansluitend bij) de sectorale afspraken die gemaakt zijn in het kwalificatiedossier.

SBB constateert dat al inventarisaties zijn uitgevoerd van examenleveranciers en hun producten en diensten, zowel aan de zijde van onderwijs als aan de zijde van bedrijfsleven, en veelal in samenwerking. Die groeiende samenwerking is iets dat SBB wil ondersteunen, door aan te sluiten op beschikbare onderzoeken en bestaande samenwerking en te benadrukken dat het gaat om vrijwilligheid. Daar waar onderwijs en bedrijfsleven elkaar nog niet gevonden hebben rondom examinering, is een steun in de rug welkom. Daarom zal in dit project eerst en vooral de nadruk worden gelegd op het, via een website, zichtbaar maken van de goed werkende praktijk van examinering in het mbo. Op basis van huidige samenwerkingsinitiatieven, gebruikt makend van de inzichten van examenleveranciers als STEM, Examenwerk, Stichting Praktijkleren en het Consortium Beroepsonderwijs, wordt geanalyseerd hoe onderwijs en bedrijfsleven ondersteund kunnen worden om initiatief te nemen tot samenwerking.

Samenwerking bij de ontwikkeling, validering en eventuele inkoop van examenproducten komt altijd tot stand (en heeft pas effect) op basis van vrijwilligheid en vertrouwen. De afname van de bepaalde examenproducten mag nooit een verplichting worden. Een initiatief als dit mag bovendien niet marktverstrend werken; een eerlijk speelveld voor aanbieders van examenproducten is voorwaardelijk. De concrete uitwerking van dit project zal volgen na afstemming binnen de thema- adviescommissie Kwalificeren & Examineren.

10.2 Activiteiten

SBB ziet validering van examenproducten als een gedeelde taak van beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Dat kan worden belegd bij examenstichtingen waar er inmiddels al verschillende van bestaan, of anders bij paritaire commissies. Gezamenlijk moeten zij garant (willen) staan voor de kwaliteit van examenproducten - hetzij ingekocht bij examenleveranciers, hetzij door instellingen zelf ontwikkeld. Voor het verder invullen van een infrastructuur van examenproducten die door beroepsonderwijs en bedrijfsleven gedragen worden zal SBB de volgende activiteiten ontplooiën:

- In beeld brengen van goede voorbeelden van samenwerkingsverbanden rondom examinering; inventarisatie van vragen in het veld rondom verdere of nieuw op te zetten samenwerkingsinitiatieven;
- Ontwikkelen van een stimuleringsplan voor het, wanneer nodig, verder stimuleren van samenwerking rondom examinering in sectoren waar die nog niet tot stand is gekomen, in overleg met het onderwijs en bedrijfsleven in betreffende sector en met bestaande samenwerkingsverbanden in aanpalende sectoren; onderzoek naar de wenselijkheid van een voorziening voor (landelijke) validering van (eigen) exameninstrumenten. Stimulering en ondersteuning van

nieuwe initiatieven, waarbij aansluiting bij reeds bestaande voorzieningen, zoals samenwerkingsverbanden, bevorderd wordt. Het stimuleringsplan zal ten minste twee invalshoeken hebben: faciliteren van kleine opleidingssectoren die weinig slagkracht hebben om zelf een aanbod ontwikkelen (met kennis, bijv. via een website en met middelen), en een onafhankelijke borging van kwaliteit vanaf het begin van het traject.

10.3 Op te leveren producten (nader uit te werken)

Product	Deadline
Goede voorbeelden samenwerkingsverbanden examinering - Incl. inventarisatie nieuwe initiatieven en ondersteuningsbehoeften	Oktober 2013
Stimuleringsplan samenwerking onderwijs-bedrijfsleven - Incl. ontwikkeling website en/of andere middelen - Incl. kwaliteitsborging aan voorzijde traject	Juni 2014

11 Projectorganisatie

De verantwoordelijkheid en de regie voor deze twee projecten ligt bij SBB: het bureau SBB voert uit, het bestuur SBB is verantwoordelijk na afstemming met de thema-adviescommissie Kwalificeren en Examineren.

Er zal periodiek overleg gevoerd worden met OCW, de subsidieverstrekker, over de nadere uitwerking van de twee deelprojecten. Ook zal continue afstemming plaatsvinden met de MBO Raad, Excenter en stakeholders rond de overige examineringsprojecten.

Deel C: Deelproject Excenter

12 Inleiding

De belangrijkste doelstelling van het deelproject 'Inrichting keurmerk examenleveranciers' (deelproject 8) is de verbetering van de kwaliteit van de examenproducten en -diensten in het mbo. Het ontwikkelen van een keurmerk voor examenproducten en -diensten is een continuering en borging van deze doelstelling. De inrichting van een keurmerk moet worden gezien als een aanvulling op het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs op de onderwijsinstellingen, de exameninstellingen en de examenleveranciers. Het gaat om een ex ante keurmerk voor examenproducten (en -diensten) van examenleveranciers, die nog niet door de Inspectie zijn beoordeeld of op korte termijn worden beoordeeld.

Excenter heeft twee jaar geleden het initiatief genomen om samen met Kiwa een keurmerk te ontwikkelen voor examenleveranciers (examenproducten en -diensten). Op basis van de ervaringen, en in afwachting van de landelijke ontwikkelingen, heeft Excenter in 2011 besloten het keurmerk (nog) niet breed te implementeren. De Inspectie heeft inmiddels in haar nieuwe aanpak de ex ante toetsing van de kwaliteit van examenproducten en -diensten van examenleveranciers weer opgenomen. Dit traject zal naar verwachting drie jaar duren en dekt bovendien niet alle examens van alle leveranciers. De Inspectie neemt een steekproef en doet uitspraken over de kwaliteit van de examens, niet over de examenleveranciers als zodanig. Redenen voor Excenter om het keurmerk opnieuw te agenderen en als project te initiëren. Sinds juni 2012 zijn hier ook concrete stappen in gemaakt en begin 2013 starten de pilots.

Vanuit de visie dat onderwijs en bedrijfsleven gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor examinering in het mbo is draagvlak bij deze partijen voor het welslagen van het project van belang. Daarom zal Excenter de afstemming blijven zoeken. Enerzijds met de Inspectie, zodat aansluiting bij de standaarden van de Inspectie gewaarborgd blijft. Als de standaarden wijzigen, dan zal het keurmerk zich aanpassen. Met daarbij de kanttekening dat dat dan alleen voor nieuwe cohorten of opleidingen zal gebeuren. Anderzijds langs de lijn van de thema-adviescommissie(s) van SBB. De deelprojectleider zal daarnaast uiteraard verbinding blijven leggen met de andere deelprojecten uit "Focus op standaarden in examinering". De inmiddels ontwikkelde producten (zoals de procesarchitectuur examinering) zijn al gedeeld met diverse partijen.

Het gehele deelproject inclusief begroting is opgenomen in bijlage 8.

12.1 Meerwaarde keurmerk examenleveranciers

Meerwaarde voor mbo-instellingen

Examinering is binnen het mbo integraal onderdeel van de publieke taak van de onderwijs-instellingen. De roc's, aoc's en vakinstellingen zijn verantwoordelijk voor een goed verloop van de examens in het mbo. Zo moeten ze:

- kaders voor de examinering vaststellen
- het examenprogramma vaststellen
- toetsen construeren en/of inkopen
- toetsen vaststellen
- het examen voorbereiden
- de examentoetsen afnemen en beoordelen
- de diploma-uitreiking organiseren

Mbo-instellingen worden door het keurmerk 'ontzorgd' en kunnen vertrouwen op de vooraf gekeurde producten en diensten en kunnen zich toeleunen op de uitvoering en afname van examens. Examenleveranciers met het keurmerk geven maximale ondersteuning door middel van informatie en advisering voor de uitvoering daarvan.

Het keurmerk wordt afgegeven op het niveau van de examenleverancier. Dat wil zeggen dat alle producten en diensten van de examenleverancier beoordeeld én goedgekeurd zijn. Dat geeft de mbo-instellingen vooraf zekerheid over de kwaliteit van de producten en diensten die zij inkopen bij deze leverancier.

Meerwaarde keurmerk vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het ministerie van OCW hecht waarde aan een keurmerk voor examens van examenleveranciers in aanvulling op de beoordelingen door de inspectie. Met een keurmerk kan het vertrouwen van de onderwijsinstellingen in de examens van examenleveranciers worden vergroot. De instelling weet dan vooraf dat de kwaliteit is gewaarborgd. Hierdoor wordt de inkoop van examens door onderwijsinstellingen gestimuleerd, waarmee het keurmerk ook bijdraagt aan de verdere standaardisering van examens. Daarnaast is het keurmerk aanvullend bedoeld op het Inspectietoezicht en wordt de kwaliteit van de examens beter geborgd.

Meerwaarde Inspectie van het Onderwijs

De Inspectie ziet een verdere focus van hoogwaardige activiteiten als het gaat om de examenkwaliteit. De sector doet aan verdere zelfregulering, standaardisering, transparantie, ruimte creëren voor verdere professionaliteit en externe verantwoording. Dit alles zorgt voor een verdere toename van de kwaliteit van examinering. Het keurmerk zorgt voor gecentraliseerde expertise en Excenter is daarmee een professionele gesprekspartner voor partijen in het werkveld.

Meerwaarde voor de examenleveranciers

Om het vertrouwen in landelijk geldende diploma's te garanderen moeten examens van voldoende kwaliteit zijn, moet de informatie toegankelijk zijn en moet het bedrijfsleven zoveel mogelijk betrokken zijn bij het onderwijs en bij de examinering.

Het keurmerk staat garant voor deze hoge kwaliteit, niet achteraf, maar vooraf gecontroleerd. Daarmee:

- bieden examenleverancier de hoogste kwaliteit
- bieden examenleverancier standaardisering in de kwaliteit
- laten examenleveranciers aan mbo-instellingen en hun samenwerkingspartners zien dat ze transparant zijn, continu verbeteren en externe verantwoording willen afleggen
- wordt het vertrouwen in de producten en diensten op een hoger level gedeeld door collega's, partners en de auditoren van Kiwa (zelfregulering)
- wordt door samenwerking de kwaliteit en het begrippenkader gedeeld en verstevigd, wat de advisering over de toepassing van de examenproducten en diensten ten goede komt
- ontwikkelt men meer inzicht in de ontwikkeling van producten en diensten bij de verschillende leveranciers, wat kansen levert om efficiënter te werken
- kunnen nieuwe toetsen op korte termijn worden gekeurd, waarmee de levering van gekeurde producten aan de mbo-opleidingen wordt versneld
- zijn innovatieve ontwikkelingen rondom examinering en de consequenties voor het normeringskader sneller in beeld en kunnen deze tijdig op juiste wijze worden ingezet

Voor de toekomst

Het keurmerk is een aanzet om de aandacht voor een goede basis, kwalitatief goede examenproducten, vast te houden. Het streven is de infrastructuur die in dit project verder wordt uitgewerkt op termijn in te passen in een structurele oplossing voor de validering van examens, bijvoorbeeld via de route van de paritaire commissies of een dekkend stelsel van samenwerkingsverbanden. In dit kader zal nauw worden samengewerkt met deelproject 7 samenwerking infrastructuur exameninstrumenten.

13 Projectstructuur (betrokkenen en projectorganisatie)

Direct betrokkenen

Opdrachtgever	OCW
Opdrachtnemer	Excenter
Deelprojectleider	Mevrouw T. Boes
Uitvoering	Tina Boes (Fundeon)- T.Boes@fundeon.nl Projectleden:

	Jim Schouten (Stem, IBKI (Innovam)) - jim.schouten@ibki.nl André van Voorst (Kenwerk) - a.vanvoorst@kenwerk.nl Marijke Backx (KC Handel) - m.backx@kch.nl Marianne Pieterse (Savantis) - m.pieterse@savantis.nl
--	--

13.1 Projectorganisatie

Excenter

Excenter is initiatiefnemer van het deelproject. Het Excenter-bestuur vormt de interne opdrachtgever en functioneert als interne stuurgroep. Het Excenter-bestuur heeft een deelprojectleider aangesteld die verantwoording aflegt aan de interne opdrachtgever de stuurgroep, bestaande uit de vertegenwoordigers van Excenter. Excenter stemt af met de thema-adviescommissie kwalificeren & examineren (TAC K&E) en informeert deze over de voortgang. Excenter stemt eveneens regelmatig af met de Inspectie over de inrichting en de voortgang, zodat het keurmerk blijft aansluiten bij de standaarden van de Inspectie.

Projectgroep

De deelprojectleider wordt inhoudelijk ondersteund door de projectgroep die maandelijks bij elkaar komt. De projectgroep bestaat uit Tina Boes (deelprojectleider) en de projectleden Jim Schouten (IBKI/Innovam), André van Voorst (Kenwerk), Marijke Backx (KC Handel) en Marianne Pieterse (Savantis).

Platform Excenter

In het platform zijn alle examenleveranciers verbonden aan kenniscentra vertegenwoordigd. In de platformoverleggen wordt de stand van zaken gepresenteerd en de verdere uitwerking, het vervolg voorgelegd. Het platform heeft dan de mogelijkheid om inhoudelijk zaken in te brengen en te adviseren.

Leden van Excenter

Excenter heeft 16 leden (examenleveranciers gelieerd aan de kenniscentra). Leden van Excenter zijn de aan de kenniscentra gelieerde exameninstellingen/-leveranciers. Van de kenniscentra is KOC geen lid meer. Niet alle leden zijn zelf examenleverancier of exameninstelling. Ook andere examenleveranciers kunnen hun examenproducten en diensten door middel van een auditproces keuren. Aanmelding is mogelijk via een aanvraag bij het bestuur van Excenter.

Klankbordnetwerk

Vanaf de start van het deelproject wordt er een klankbordnetwerk opgezet. Potentiële en geïnteresseerde examenleveranciers (ook niet-leden Excenter) worden geïnformeerd en uitgenodigd bij specifieke themadagdelen rondom de ontwikkelde tools, het proces van audits en de leerervaringen.

De klankbordbijeenkomsten worden tevens bekend gemaakt bij de projectleiders van de onderdelen A en B van het totale plan Focus op standaarden in Examinering. Daar waar mogelijk wordt de samenwerking gezocht.

14 Doel van het deelproject

Bij de inrichting en uitvoering van het keurmerk gelden de volgende doelen en uitgangspunten:

- Zekerheid vooraf over de kwaliteit van ingekochte examens voor de onderwijsinstellingen blijft het belangrijkste uitgangspunt.
- Het keurmerk is een extra stimulans voor de examenleveranciers om examens op een (nog) hoger niveau te (blijven) leveren.
- Belangrijk is dat het keurmerk voor de inspectie gelijkwaardig is aan de beoordelingen van de inspectie zelf. De standaarden voor examenkwaliteit (regeling standaarden examenkwaliteit 2012 en waarderingskader onder gebied nummer 2 'examinering en diplomering' in het Toezichtskader BVE 2012 van de inspectie is van toepassing).
- Met het keurmerk moet duidelijk worden of de toetsen inhoudelijk in orde zijn (zijn de juiste toetsvormen gekozen, komen de werkprocessen voldoende terug, meet je wat je wilt meten met deze toets (validiteit), wanneer is een leerling geslaagd, etc.).
- Juiste informatie voor de toepassing en uitvoering van de examinering valt ook onder het keurmerk: eenduidige beschrijving van examenprocessen en communicatie met betrokkenen.
- De waardering op klantniveau is een onderdeel van het keurmerk.
- Het keurmerk is een voorwaarde voor lidmaatschap voor de leden van Excenter. Het keurmerk staat daarnaast open voor leveranciers die niet aangesloten zijn bij Excenter.
- De te beoordelen producten zijn de examens van opleidingen met crebonummers vanaf 90 000. Het gaat dus niet om examenproducten behorend bij eindtermenopleidingen en vroege(re) experimenten.

15 Beoogd resultaat van het deelproject

Doel van het deelproject is een breed inzetbaar keurmerk voor examenproducten van examenleveranciers, dat aansluit op het onderzoek door de inspectie.

1. Het keurmerk is voor alle examenleveranciers beschikbaar, dus ook voor niet-leden van Excenter. Voor leden van Excenter is het keurmerk een voorwaarde voor lidmaatschap.
2. Aan het eind van het deelproject zijn tenminste de nog niet door de Inspectie beoordeelde examenproducten van de bij Excenter aangesloten examenleveranciers beoordeeld.

3. De rapportages zijn betrouwbaar en worden door de inspectie meegenomen in het toezicht. Het keurmerk dient als extra waarborg voor de kwaliteit van examens. Hierdoor wordt het vertrouwen bij afnemers van examenproducten (en -diensten) vergroot.
4. Het keurmerk met haaruitgangspunten is bekend bij alle examenleveranciers en mbo opleidingen (zie hoofdstuk 19).

De waardering bij de examenleveranciers(leden én niet-leden Excenter) wordt op twee momenten in het keurmerk getoetst.

5. De evaluatiepunten van de pilots in de voorbereidende fase van het project zijn adequaat aangepakt en worden in de tussenevaluaties opnieuw meegenomen.
6. Standaardisering van de examinering staat centraal in de werkwijze en evaluatie. Door middel van inzicht in de processen van de ontwikkeling van de examenproducten, wordt daar waar mogelijk samenwerking gezocht. Hiermee wordt de efficiëntie en professionaliteit verbeterd.

15.1 KPI's voor monitoring deelproject einde 2013

Deelproject Keurmerk examenleveranciers		
	Resultaten	Toelichting
	Een breed inzetbaar keurmerk voor examenproducten en -diensten van examenleveranciers	Dit is gebaseerd op de standaarden van de Inspectie en beschikbaar voor alle examenleveranciers in het mbo, ook niet-leden Excenter.
	Er is een notitie beschikbaar waarin de afspraken tussen de Inspectie en Excenter over de waarde van het keurmerk staan beschreven.	De bedoeling is dat het keurmerk dezelfde waarde heeft als het oordeel van de Inspectie.
	Beoordeling van examenproducten en -diensten die nog niet door de Inspectie beoordeeld zijn	Er is een rapportage inzake alle examenproducten en -diensten van examenleveranciers die bij de start of lopende het project zijn aangeleverd voor een audit.
	Het keurmerk en de diensten zijn bekend bij examenleveranciers	Er is tenminste één keer een meting uitgevoerd over de bekendheid van de diensten van Excenter gekoppeld aan een waardering bij alle examenleveranciers (ook de niet-leden).

16 Projectopdracht en werkwijze

In onderstaande tabel is weergegeven wanneer, wie, welke activiteiten moet opleveren, verantwoordelijk is, binnen het project.

Fase 1	Juni
Inwerkperiode deelprojectleider	Deelprojectleider (PL)

Fase 2 Projectplan en voorbereiding	Juli
- Deelprojectplan opleveren	PL
- Deelprojectplan en haalbaarheid Kiwa	Kiwa (K)

Fase 3 Voorbereidingsfase	Augustus / Half september
- Deelprojectplan bespreken met Projectgroepleden	Projectgroep (P)
- Deelprojectplan goedgekeurd door bestuur / Stuurgroep	Stuurgroep (S)
Voorwaarden om te kunnen starten: procedurebeschrijving Keurmerk Examenleveranciers. Hierbij hoort afstemming met de TAC Kwalificeren & Examineren.	

Op te leveren documenten / tools	September tot en met november
- Financiële borging in out of pocketkosten en uren /declaratie systeem en voorwaarden	PL
- Inventarisatielijst examenproducten en diensten	P PL K en Leden
- Tijdpad van audits tot einde 2012 en 2013	P K PL (communiceren leden)
- Richtlijnen en vaststelling van de processen audits	P K PL
- Training Kiwa auditoren	K
- Normeringslijst OI vaststellen	P PL K
- Vaststellen richtlijnen en tijdpad verbetering Auditresultaten	P K PL
- Aanpassen profielen procesauditoren	P K PL
- Ontwikkelen onafhankelijke profielinhoudsauditoren (verklaring onafhankelijkheid met boeteclausule) (Kwaliteitscriteria en competenties)	P K PL
- Informeren Inspectie, check of ontwikkeling aansluit bij standaarden Inspectie	S PL
- Ontwikkelen trainingsdagdeel inhoudsassessoren	P K
- Registratieregister inhoudsauditoren	PL K
- Rapportage aanscherping op basis van evaluatiepilots	Actie Kiwa

- Richtlijnen voor aanmelding en deelname nieuweleden	P PL S (K advisering)
- Vaststelling producten	S
Fase 4 Uitvoering	November - 2013
- Audits en beoordeling - Resultaten en toepassing werkwijze processen - Evaluatie en rapportage - Overleg Inspectie - PDCA cyclus toepassen	K (ondersteunend PL, P) In deze fase is er tussen-rapportage naar en overleg met de TAC K&E en naar de Inspectie .
- Evaluatie en rapportage voor Stuurgroep/ Bestuur Excenter	PL
Terugkoppeling aan OCW	PL

17 Evaluatie

In de resultaatbeschrijvingen 4, 5 en 6 (zie paragraaf 4, Resultaat) staat beschreven op welke wijze het project en de resultaten worden geëvalueerd. Tevens zijn de ledenbijeenkomsten, de terugkoppeling naar het Platform Excenter en het klankbordnetwerk uitstekende momenten om de voortgang en de (tussen) resultaten te peilen. In de verslagen van deze bijeenkomsten is de uitkomst hiervan vastgelegd. De tussenresultaten worden ook naar de TAC K&E en de Inspectie teruggekoppeld.

18 Relatie met andere activiteiten

Het project heeft raakvlakken met deelproject 7 'Samenwerking infrastructuur exameninstrumenten' en deelproject 5 'Servicepunt examinering mbo met website examineringmbo.nl inrichten'. Waar mogelijk zal de deelprojectleider afstemmen met de deelprojectleiding van de betreffende deelprojecten.

19 Communicatieplan "Keurmerk Examenleveranciers"

19.1 Huidige stand van zaken

Startpunt

In het proces van een gehele kwaliteitsverbetering van het examineringstraject zijn de examenproducten en -diensten een essentieel onderdeel. De verantwoordelijkheid van examenleveranciers is hierbij van het grootste belang, door het inrichten van een keurmerk en het vrijwillig participeren door examenleveranciers ontstaat er een juiste zelfregulering en horizontale verantwoordelijkheid.

19.2 Doelgroepen: hun belangen en behoeften

Doelgroep	Belang / behoeften
Inspectie en TAC K&E	Het keurmerk moet aansluiten bij standaarden van de inspectie en ook bij de vragen van beroepsonderwijs en bedrijfsleven samen. Met Inspectie en TAC K&E wordt daarom stelselmatig overlegd over aanpak, werkwijze, bevindingen en eventuele bijstellingen.
Onderwijsinstellingen: besturen, managers, docenten, leden examencommissies	Onderwijsinstellingen hebben informatie nodig over productaanbod om keuze te kunnen maken om al dan niet examens in te kopen. Van belang dat er zekerheid is vooraf over kwaliteit van examens in relatie met betaalbare examens(relatie deelproject 3 en 5).
Beleidsmakers OCW / politici	Evenwichtige kennis over werkzaamheden leveranciers leveren. Een gecentraliseerde en standaardisering aanpak geeft duidelijke informatie over de kwaliteit van de examenproducten, de totstandkoming en samenwerking met het werkveld.
Vakbladen en andere media	Actuele en evenwichtige informatie over examens
Belangenorganisaties, Ned. Vereniging van examinatoren, examenleveranciers o.a. Cito	Actuele informatie over de ontwikkelingen bij leveranciers.

19.3 Communicatieboodschap bij resultaten Inspectieonderzoek

Hoofdboodschap:

- Meeste ingekochte examens zijn nu inspectiewaardig bevonden; aandacht voor bevindingen onderwijsinspectie.

Secundaire boodschap:

- Beslissers informeren over huidig aanbod
- Keurmerk komt. Geeft extra borging van de kwaliteit.

19.4 Welke communicatiemiddelen kunnen Excenter ten dienste staan

- Website examineringmbo.nl
- Website Excenter
- Website MBO raad / Projecten
- Excenter nieuwsbrief (voor leden, maar ze staan ook op de website)
- Persberichten voor (vak)pers
- Website SBB
- Brochure (tweejaarlijks: 2008, 2010, 2012)
- Platform s-bb.nl
- Eigen communicatiekanalen leden

19.5 Strategie

Keuze doelgroepen

Voor de huidige boodschap (keurmerk, kwaliteit examens is gestegen) zijn de examenleveranciers (leden én niet-leden) en de onderwijsinstellingen de belangrijkste doelgroep. De vakbladen ondersteunen de communicatie naar deze instellingen. Secundaire doelgroepen zijn beleidsmakers, politici, partners en belangenorganisaties. Voor brochure Excenter zijn de beleidsmakers en politici belangrijkste doelgroep en zijn onderwijsinstellingen secundair.

Voor de inhoudelijke afstemming zijn de Inspectie en de TAC K&E de eerste aanspreekpunten. In nauwe overleg zal het keurmerk samen met hen ontwikkeld worden. Mede op basis van de bevindingen in de pilots.

Keuze middelen

Voor de onderwijsinstellingen een korte heldere brief, een nieuwsbericht op websites Excenter en S-BB.nl en standaardartikel voor vakbladen. In najaar een brochure met uitgebreidere (achtergrond)informatie.

20 Fasering, tijdsinvestering (Fase/activiteit in relatie met interne inzet in uren)

Co financiering:

Fase	Activiteit	Verwachte startdatum	Verwachte einddatum	Interne inzet in uren
B	Projectorganisatie	Augustus 2012	December 2013	120 uur
E	Uitvoering keurmerk	November 2012	December 2012	1.998 uren
Totaal				Uren 2.118.00 uur

